

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 11 Μαρτίου 2020
(OR. en)

6766/20

ENV 168
COMPET 115
AGRI 88
TRANS 113
MI 72
IND 32
CONSOM 54
ECOFIN 182
ENER 82
RECH 97
SAN 88
MARE 2
SOC 144
CHIMIE 7
ENT 33

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	11 Μαρτίου 2020
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2020) 98 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2020) 98 final.

συνημμ.: COM(2020) 98 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 11.3.2020
COM(2020) 98 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία
Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2.	ΕΝΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	4
2.1.	Σχεδιασμός των βιώσιμων προϊόντων	4
2.2.	Ενδυνάμωση των καταναλωτών και των αγοραστών του δημόσιου τομέα.....	7
2.3.	Κυκλικότητα στις μεθόδους παραγωγής	8
3.	ΑΞΙΑΚΕΣ ΑΛΥΣΙΔΕΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	8
3.1.	Ηλεκτρονικά προϊόντα και ΤΠΕ	9
3.2.	Ηλεκτρικές στήλες και οχήματα.....	10
3.3.	Συσκευασία.....	11
3.4.	Πλαστικά	12
3.5.	Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.....	13
3.6.	Κατασκευές και κτίρια	14
3.7.	Τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες	15
4.	ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ, ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΞΙΑ	16
4.1.	Βελτίωση της πολιτικής για τα ύδατα για να υποστηριχθεί η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και η κυκλικότητα	16
4.2.	Βελτίωση της κυκλικότητας σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες.....	17
4.3.	Δημιουργία μιας εύρυθμης ενωσιακής αγοράς για δευτερογενείς πρώτες ύλες	18
4.4.	Αντιμετώπιση των εξαγωγών αποβλήτων από την ΕΕ	18
5.	ΚΑΘΙΣΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΟΤΗΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ, ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ.....	19
6.	ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ.....	20
6.1.	Η κυκλικότητα ως προϋπόθεση για την κλιματική ουδετερότητα	20
6.2.	Ορθή οικονομική διαχείριση	21
6.3.	Προώθηση της μετάβασης μέσω της έρευνας, της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης	22
7.	ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	22
8.	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ	23
9.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	24

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υπάρχει μόνο ένας πλανήτης Γη· ωστόσο, έως το 2050 οι άνθρωποι θα καταναλώνουν για τρεις πλανήτες¹. Η παγκόσμια κατανάλωση υλικών όπως η βιομάζα, τα ορυκτά καύσιμα, τα μέταλλα και τα ανόργανα συστατικά αναμένεται να διπλασιαστεί τα επόμενα 40 έτη², ενώ η ετήσια παραγωγή αποβλήτων προβλέπεται να αυξηθεί κατά 70 % έως το 2050³.

Δεδομένου ότι το 50 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και περισσότερο από το 90 % της απώλειας βιοποικιλότητας και της πίεσης από πλευράς υδάτινων πόρων οφείλονται στην εξόρυξη και επεξεργασία των πόρων, η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία**⁴ δρομολόγησε συντονισμένη στρατηγική για μια κλιματικά ουδέτερη, αποδοτική από πλευράς πόρων και ανταγωνιστική οικονομία. Η **αναβάθμιση της κυκλικής οικονομίας από τους πρωτοπόρους στους βασικούς οικονομικούς συντελεστές** θα συμβάλει αποφασιστικά στην επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 και θα **αποσυνδέσει την οικονομική μεγέθυνση από τη χρήση των πόρων**, ενώ παράλληλα θα διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ χωρίς να αφήσει κανέναν πίσω.

Για να εκπληρωθεί η φιλοδοξία αυτή, **πρέπει η ΕΕ να επισπεύσει τη μετάβαση σε ένα μοντέλο ανατροφοδοτικής ανάπτυξης το οποίο θα επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερα από όσα του αφαιρεί**, να προχωρήσει προς την κατεύθυνση της διατήρησης της κατανάλωσης πόρων εντός των πλανητικών ορίων και, ως εκ τούτου, να καταβάλει προσπάθειες για να μειώσει το αποτύπωμα της κατανάλωσης και να διπλασιάσει το ποσοστό χρήσης κυκλικών υλικών κατά την επόμενη δεκαετία.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις, η συνεργασία για τη δημιουργία του πλαισίου για τα βιώσιμα προϊόντα θα προσφέρει νέες ευκαιρίες εντός και εκτός των συνόρων της ΕΕ. Αυτή η προοδευτική αλλά μη αναστρέψιμη μετάβαση σε ένα βιώσιμο οικονομικό σύστημα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της νέας βιομηχανικής στρατηγικής της ΕΕ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις πρόσφατης μελέτης, η εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας στην οικονομία της ΕΕ παρέχει τη δυνατότητα αύξησης του ΑΕΠ της ΕΕ κατά επιπλέον 0,5 % έως το 2030, με τη δημιουργία περίπου 700 000 νέων θέσεων εργασίας⁵. Υπάρχει σαφές επιχειρηματικό ενδιαφέρον και για μεμονωμένες επιχειρήσεις: δεδομένου ότι οι εταιρείες του μεταποιητικού κλάδου στην ΕΕ δαπανούν κατά μέσο όρο περίπου το 40 % σε υλικά, τα μοντέλα κλειστού κύκλου μπορούν να αυξήσουν την κερδοφορία τους, παρέχοντάς τους προστασία από τη διακύμανση τιμών των πόρων.

Η κυκλική οικονομία, αξιοποιώντας την ενιαία αγορά και το δυναμικό των ψηφιακών τεχνολογιών, μπορεί να **ενισχύσει τη βιομηχανική βάση της ΕΕ και να προωθήσει τη δημιουργία και την επιχειρηματικότητα μεταξύ των ΜΜΕ**. Καινοτόμα μοντέλα τα οποία θα βασίζονται στην ανάπτυξη στενότερης σχέσης με τους καταναλωτές, τη μαζική προσαρμογή στις ανάγκες του πελάτη, την οικονομία διαμοιρασμού και τη συνεργατική οικονομία, και τα οποία ενισχύονται από ψηφιακές τεχνολογίες, όπως το διαδίκτυο των πραγμάτων, τα μαζικά δεδομένα, η αλυσίδα συστοιχιών και η τεχνητή νοημοσύνη, θα

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

² OECD (2018), *Global Material Resources Outlook to 2060 (ΟΟΣΑ, Προοπτικές για τους παγκόσμιους υλικούς πόρους έως το 2060)*.

³ Παγκόσμια Τράπεζα (2018), *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*.

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ Cambridge Econometrics, Trinomics, and ICF (2018), *Impacts of circular economy policies on the labour market*.

επισπεύσουν όχι μόνο την κυκλικότητα αλλά και την αποϋλοποίηση της οικονομίας μας, περιορίζοντας την εξάρτηση της Ευρώπης από τις πρωτογενείς ύλες.

Όσον αφορά τους πολίτες, η κυκλική οικονομία θα παρέχει **λειτουργικά, ασφαλή και υψηλής ποιότητας προϊόντα, τα οποία θα είναι αποδοτικά και οικονομικά προσιτά**, θα διαρκούν περισσότερο και θα είναι σχεδιασμένα για επαναχρησιμοποίηση, επισκευή και υψηλής ποιότητας ανακύκλωση. Μια ολόκληρη **νέα σειρά από βιώσιμες υπηρεσίες**, μοντέλα προϊόντων ως υπηρεσία και ψηφιακές λύσεις θα δημιουργήσουν καλύτερη ποιότητα ζωής, καινοτόμες θέσεις εργασίας και αναβαθμισμένες γνώσεις και δεξιότητες.

Το παρόν σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία παρέχει ένα θεματολόγιο προσανατολισμένο στο μέλλον για την επίτευξη πιο καθαρής και πιο ανταγωνιστικής Ευρώπης, σε συνεργασία με τους οικονομικούς παράγοντες, τους καταναλωτές, τους πολίτες και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Στόχος του σχεδίου είναι η επίτευξη της μετασχηματιστικής αλλαγής που απαιτείται με βάση την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, με παράλληλη αξιοποίηση των δράσεων κυκλικής οικονομίας που εφαρμόστηκαν μετά το 2015⁶. Το παρόν σχέδιο θα διασφαλίσει αφενός τη βελτιστοποίηση του κανονιστικού πλαισίου ώστε να καταστεί κατάλληλο για ένα βιώσιμο μέλλον, και αφετέρου τη μεγιστοποίηση των νέων ευκαιριών που θα προκύψουν από τη μετάβαση, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις επιβαρύνσεις για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Στο σχέδιο παρουσιάζεται ένα σύνολο αλληλένδετων πρωτοβουλιών για τη θέσπιση **ισχυρού και συνεκτικού πλαισίου πολιτικής το οποίο θα καταστήσει συνήθη πρακτική τα βιώσιμα προϊόντα, τις βιώσιμες υπηρεσίες και τα βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα** και θα μετασχηματίσει τα καταναλωτικά πρότυπα ώστε **εξ αρχής να μην παράγονται απόβλητα**. Αυτό το πλαίσιο πολιτικής θα εφαρμοστεί σταδιακά, ενώ οι αξιακές αλυσίδες θα εξεταστούν κατά προτεραιότητα. Θα θεσπιστούν περαιτέρω μέτρα για τη **μείωση των αποβλήτων** και θα διασφαλιστεί ότι η ΕΕ διαθέτει **εύρυθμη εσωτερική αγορά για δευτερογενείς πρώτες ύλες υψηλής ποιότητας**. Θα ενισχυθεί επίσης η ικανότητα της ΕΕ να αναλαμβάνει την ευθύνη για τα απόβλητά της.

Η Ευρώπη δεν θα επιτύχει μια μετασχηματιστική αλλαγή μόνη της. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει **να δείχνει τον δρόμο προς μια κυκλική οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο**⁷ και θα χρησιμοποιεί την επιρροή της, την εμπειρογνωμοσύνη της και τους οικονομικούς πόρους της για να υλοποιήσει **τους στόχους αειφόρου ανάπτυξης για το 2030**. Το σχέδιο αυτό έχει επίσης ως σκοπό να εξασφαλίσει ότι η κυκλική οικονομία αποδίδει αποτελέσματα για τους πολίτες, τις περιφέρειες και τις πόλεις, συμβάλλει πλήρως στην κλιματική ουδετερότητα και προσφέρει δυνατότητες για έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση. Προβλέπει δράσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη **ισχυρού πλαισίου παρακολούθησης**, το οποίο θα συμβάλει στη μέτρηση της ευημερίας πέραν του ΑΕΠ.

2. ΕΝΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

2.1. Σχεδιασμός των βιώσιμων προϊόντων

Αν και έως και το 80 % των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προϊόντων καθορίζονται στο στάδιο του σχεδιασμού⁸, το γραμμικό μοντέλο «αγορά-παραγωγή-χρήση-

⁶ COM(2015) 614 final.

⁷ SWD(2020) 100.

⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4d42d597-4f92-4498-8e1d-857cc157e6db>

απόρριψη» δεν παρέχει στους παραγωγούς επαρκή κίνητρα για να καταστήσουν τα προϊόντα τους περισσότερο κυκλικά. Πολλά προϊόντα παθαίνουν βλάβη υπερβολικά γρήγορα, δεν μπορούν εύκολα να επαναχρησιμοποιηθούν, να επισκευαστούν ή να ανακυκλωθούν, και πολλά προορίζονται μόνο για μία χρήση. Παράλληλα, η ενιαία αγορά παρέχει στην ΕΕ μια κρίσιμη μάζα που της δίνει τη δυνατότητα να θεσπίσει παγκόσμια πρότυπα στον τομέα της βιωσιμότητας των προϊόντων και να επηρεάσει τον σχεδιασμό των προϊόντων και τη διαχείριση των αξιακών αλυσίδων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ορισμένες πρωτοβουλίες και νομοθεσίες της ΕΕ καλύπτουν ήδη, σε ορισμένο βαθμό, πτυχές βιωσιμότητας των προϊόντων, σε υποχρεωτική ή προαιρετική βάση. Ειδικότερα, η οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό⁹ ρυθμίζει με επιτυχία την ενεργειακή απόδοση και ορισμένα χαρακτηριστικά κυκλικότητας των συνδεδεμένων με την ενέργεια προϊόντων. Παράλληλα, μέσα όπως το οικολογικό σήμα της ΕΕ¹⁰ ή τα κριτήρια της ΕΕ για τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις (ΟΔΣ)¹¹ έχουν ευρύτερο πεδίο εφαρμογής αλλά μειωμένο αντίκτυπο λόγω των περιορισμών που θέτουν οι προαιρετικές προσεγγίσεις. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει **ολοκληρωμένο σύνολο απαιτήσεων** που να διασφαλίζει ότι όλα τα προϊόντα που διατίθενται στην ενωσιακή αγορά καθίστανται όλο και πιο βιώσιμα και πληρούν τους όρους κυκλικότητας.

Προκειμένου τα προϊόντα να καταστούν κατάλληλα για κλιματικά ουδέτερη, αποδοτική από πλευράς πόρων και κυκλική οικονομία, να μειωθούν τα απόβλητα και να διασφαλιστεί ότι οι επιδόσεις των πρωτοπόρων στη βιωσιμότητα θα αποτελέσουν προοδευτικά συνήθη πρακτική, η Επιτροπή θα υποβάλει **νομοθετική πρωτοβουλία για μια πολιτική βιώσιμων προϊόντων.**

Στον πυρήνα της εν λόγω νομοθετικής πρωτοβουλίας θα βρίσκεται η διεύρυνση της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό πέρα από τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα, ώστε το πλαίσιο για τον οικολογικό σχεδιασμό να μπορεί να εφαρμοστεί σε όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα προϊόντων και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κυκλικότητας.

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας και, κατά περίπτωση, μέσω συμπληρωματικών νομοθετικών προτάσεων, θα εξετάσει τη θέσπιση **αρχών βιωσιμότητας** και άλλων κατάλληλων τρόπων ρύθμισης των ακόλουθων πτυχών:

- βελτίωση της αντοχής, της δυνατότητας επαναχρησιμοποίησης, της δυνατότητας αναβάθμισης και της δυνατότητας επισκευής, εξέταση της παρουσίας επικίνδυνων χημικών ουσιών στα προϊόντα και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και της αποδοτικής χρήσης των πόρων·
- αύξηση του ανακυκλωμένου περιεχομένου στα προϊόντα, με παράλληλη διασφάλιση των επιδόσεων και της ασφάλειάς τους·
- δυνατότητα ανακατασκευής και υψηλής ποιότητας ανακύκλωσης·
- μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος·

⁹ Οδηγία 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα, ΕΕ L 285 της 31.10.2009, σ. 10.

¹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 66/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με το οικολογικό σήμα της ΕΕ (EU Ecolabel), ΕΕ L 27 της 30.1.2010, σ. 1.

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

- περιορισμός των προϊόντων μίας χρήσης και αντιμετώπιση της πρόωρης απαξίωσης·
- επιβολή απαγόρευσης στην καταστροφή απόλητων αγαθών διαρκείας·
- ενθάρρυνση του μοντέλου «προϊόν ως υπηρεσία» ή άλλων μοντέλων στα οποία οι παραγωγοί διατηρούν την κυριότητα του προϊόντος ή την ευθύνη για τις επιδόσεις του κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του·
- κινητοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η ψηφιοποίηση των πληροφοριών σχετικά με τα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων λύσεων όπως τα ψηφιακά διαβατήρια, η επισήμανση και τα υδατοσήματα·
- επιβράβευση προϊόντων με βάση τις διαφορετικές επιδόσεις βιωσιμότητάς τους, μεταξύ άλλων με σύνδεση των υψηλών επιπέδων επιδόσεων με τα κίνητρα.

Θα δοθεί προτεραιότητα στην εξέταση ομάδων προϊόντων από το σύνολο των αξιακών αλυσίδων που παρουσιάζονται στο παρόν σχέδιο δράσης, όπως ηλεκτρονικά προϊόντα, ΤΠΕ και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, καθώς επίσης έπιπλα και ενδιάμεσα προϊόντα υψηλού αντίκτυπου όπως ατσάλι, τσιμέντο και χημικές ουσίες. Θα εντοπιστούν περαιτέρω ομάδες με βάση τον περιβαλλοντικό τους αντίκτυπο και το δυναμικό κυκλικότητας που διαθέτουν.

Αυτή η νομοθετική πρόταση και κάθε άλλη συμπληρωματική κανονιστική ή προαιρετική προσέγγιση θα αναπτυχθούν κατά τρόπο που βελτιώνει τη συνοχή με υφιστάμενα μέσα ρύθμισης των προϊόντων στα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής τους. Πρόθεση της Επιτροπής είναι στο μέλλον οι ευρύτερες πολιτικές και νομοθετικές εξελίξεις να διέπονται από τις αρχές βιωσιμότητας των προϊόντων. Η Επιτροπή θα βελτιώσει επίσης την αποτελεσματικότητα του τρέχοντος πλαισίου για τον οικολογικό σχεδιασμό των συνδεδεμένων με την ενέργεια προϊόντων, μεταξύ άλλων με την ταχεία υιοθέτηση και εφαρμογή ενός νέου προγράμματος εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση για την περίοδο 2020-2024 όσον αφορά επιμέρους ομάδες προϊόντων.

Η επανεξέταση της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό καθώς και οι περαιτέρω εργασίες σχετικά με συγκεκριμένες ομάδες προϊόντων, στο πλαίσιο του οικολογικού σχεδιασμού ή άλλων μέσων, θα αξιοποιήσουν, κατά περίπτωση, κριτήρια και κανόνες που θεσπίστηκαν βάσει του κανονισμού σχετικά με το οικολογικό σήμα της ΕΕ, την προσέγγιση περιβαλλοντικού αποτυπώματος προϊόντος¹² και τα κριτήρια της ΕΕ για τις ΟΔΣ. Η Επιτροπή θα εξετάσει τη θέσπιση υποχρεωτικών απαιτήσεων με σκοπό τη βιωσιμότητα όχι μόνο των αγαθών αλλά και των υπηρεσιών. Θα αξιολογηθεί επίσης προσεκτικά το ενδεχόμενο θέσπισης απαιτήσεων που συνδέονται με περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές της αξιακής αλυσίδας, από την παραγωγή και τη χρήση έως το τέλος ζωής του προϊόντος, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των κανόνων του ΠΟΕ. Για παράδειγμα, η εξασφάλιση της προσβασιμότητας σε ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες¹³, εκτός από το ότι συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη, μπορεί να έχει επιπλέον όφελος, αφού αυξάνει την ανθεκτικότητα και τις δυνατότητες επαναχρησιμοποίησης του προϊόντος.

Επιπλέον, για τη στήριξη της αποτελεσματικής και αποδοτικής εφαρμογής του νέου πλαισίου πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα, η Επιτροπή θα προβεί στις κατωτέρω ενέργειες:

¹² https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEFSR_en.htm

¹³ Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών, ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 70.

- θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων για έξυπνες κυκλικές εφαρμογές¹⁴, με δεδομένα για τις αξιακές αλυσίδες και τις πληροφορίες προϊόντων·
- ενίσχυση των προσπαθειών, σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές, για την **επιβολή των εφαρμοστέων απαιτήσεων βιωσιμότητας** για τα προϊόντα που διατίθενται στην ενωσιακή αγορά, ιδίως μέσω **συντονισμένων ελέγχων και δράσεων εποπτείας της αγοράς**.

2.2. Ενδυνάμωση των καταναλωτών και των αγοραστών του δημόσιου τομέα

Η ενδυνάμωση των καταναλωτών και η παροχή σ' αυτούς ευκαιριών εξοικονόμησης του κόστους αποτελεί βασικό δομικό στοιχείο του πλαισίου πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα. Για να ενισχυθεί η συμμετοχή των καταναλωτών στην κυκλική οικονομία, η Επιτροπή θα προτείνει να αναθεωρηθεί η ενωσιακή νομοθεσία για τους καταναλωτές, ώστε **οι καταναλωτές να λαμβάνουν αξιόπιστες και συναφείς πληροφορίες για τα προϊόντα στο σημείο πώλησης**, μεταξύ άλλων σχετικά με τη **διάρκεια ζωής** τους και τη **διάθεση υπηρεσιών επισκευής, ανταλλακτικών και εγχειριδίων επισκευής**. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης το ενδεχόμενο να ενισχύσει περαιτέρω **την προστασία των καταναλωτών έναντι της ψευδοπράσινης ταυτότητας και της πρόωρης απαξίωσης**, να θεσπίσει ελάχιστες απαιτήσεις για τα **σήματα/λογότυπα βιωσιμότητας** και τα **εργαλεία ενημέρωσης**.

Εν προκειμένω, η Επιτροπή θα εργαστεί επίσης προς την κατεύθυνση της **θέσπισης νέου «δικαιώματος επισκευής»** και θα εξετάσει **νέα οριζόντια ουσιαστικά δικαιώματα για τους καταναλωτές**, για παράδειγμα, όσον αφορά τη διάθεση ανταλλακτικών ή την πρόσβαση σε υπηρεσίες επισκευής και, στην περίπτωση των ΤΠΕ και των ηλεκτρονικών προϊόντων, σε υπηρεσίες αναβάθμισης. Όσον αφορά τον ρόλο των **εγγυήσεων** στη διαθεσιμότητα περισσότερων κυκλικών προϊόντων, η Επιτροπή θα διερευνήσει ποιες αλλαγές είναι δυνατές στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας 2019/771¹⁵.

Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης στις **εταιρείες να τεκμηριώνουν τους περιβαλλοντικούς ισχυρισμούς τους** με τη χρήση μεθόδων περιβαλλοντικού αποτυπώματος προϊόντων και οργανισμών. Η Επιτροπή θα υποβάλει σε δοκιμή την ενσωμάτωση των μεθόδων αυτών στο οικολογικό σήμα της ΕΕ και θα συμπεριλάβει πιο συστηματικά την ανθεκτικότητα, την ανακυκλωσιμότητα και το ανακυκλωμένο υλικό στα κριτήρια απονομής του οικολογικού σήματος της ΕΕ.

Η αγοραστική δύναμη των δημόσιων αρχών αντιπροσωπεύει το 14 % του ΑΕΠ της ΕΕ, και μπορεί να τονώσει σημαντικά τη ζήτηση βιώσιμων προϊόντων. Για την αξιοποίηση του εν λόγω δυναμικού, η Επιτροπή θα προτείνει **ελάχιστα υποχρεωτικά κριτήρια για τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις (ΟΔΣ) και στόχους στην τομεακή νομοθεσία** και θα προβεί σε σταδιακή εφαρμογή της **υποχρεωτικής υποβολής εκθέσεων με σκοπό την παρακολούθηση της αξιοποίησης των οικολογικών δημόσιων συμβάσεων (ΟΔΣ)**, χωρίς να δημιουργείται αδικαιολόγητος διοικητικός φόρτος για τους αγοραστές που είναι δημόσιοι φορείς. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει την ανάπτυξη ικανοτήτων, με καθοδήγηση, κατάρτιση και διάδοση ορθών πρακτικών, και την

¹⁴ COM (2020) 67 final.

¹⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2019/771 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν τις συμβάσεις για τις πωλήσεις αγαθών, ΕΕ L 136 της 22.5.2019, σ. 28.

ενθάρρυνση των αγοραστών που είναι δημόσιοι φορείς να συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία «**Public Buyers for Climate and Environment**» (Αγοραστές του δημόσιου τομέα για το κλίμα και το περιβάλλον), η οποία θα διευκολύνει τις ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ αγοραστών που έχουν δεσμευτεί να εφαρμόζουν τις ΟΔΣ.

2.3. Κυκλικότητα στις μεθόδους παραγωγής

Η κυκλικότητα αποτελεί ουσιαστικό μέρος ενός ευρύτερου μετασχηματισμού της βιομηχανίας προς την κλιματική ουδετερότητα και τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα. Μπορεί να προσφέρει σημαντική εξοικονόμηση υλικών σε όλες τις αξιακές αλυσίδες και τις μεθόδους παραγωγής, να παράγει πρόσθετη αξία και να αποκαλύψει οικονομικές ευκαιρίες. Η Επιτροπή, σε συνέργεια με τους στόχους που καθορίζονται στη βιομηχανική στρατηγική¹⁶, θα αυξήσει την κυκλικότητα στη βιομηχανία με τους ακόλουθους τρόπους:

- με την αξιολόγηση επιλογών για την περαιτέρω προώθηση της κυκλικότητας στις μεθόδους βιομηχανικής παραγωγής στο πλαίσιο της επανεξέτασης της **οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών**¹⁷, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης πρακτικών κυκλικής οικονομίας στα προσεχή έγγραφα αναφοράς για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές·
- με τη διευκόλυνση της βιομηχανικής συμβίωσης μέσω της ανάπτυξης **κατευθυνόμενου από τη βιομηχανία συστήματος υποβολής εκθέσεων και πιστοποίησης** και με τη λήψη μέτρων για να είναι δυνατή η υλοποίηση της βιομηχανικής συμβίωσης·
- με τη στήριξη του **βιώσιμου και κυκλικού τομέα βιοπροϊόντων** μέσω της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για τη βιοοικονομία¹⁸·
- προώθηση της χρήσης **ψηφιακών τεχνολογιών για την ιχνηλάτηση, τον εντοπισμό και τη χαρτογράφηση των πόρων**·
- προώθηση της αξιοποίησης των οικολογικών τεχνολογιών μέσω συστήματος αξιόπιστης επαλήθευσης, με **καταχώριση του ενωσιακού συστήματος επαλήθευσης περιβαλλοντικής τεχνολογίας** ως ενωσιακού σήματος πιστοποίησης.

Η νέα **στρατηγική για τις MME**¹⁹ θα ενισχύσει την κυκλική βιομηχανική συνεργασία μεταξύ των MME, αξιοποιώντας την κατάρτιση, την παροχή συμβουλών στο πλαίσιο του «Enterprise Europe Network» σχετικά με τη συνεργασία των συνεργατικών σχηματισμών, καθώς και τη μεταφορά γνώσεων μέσω του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αποδοτικής Χρήσης των Πόρων.

3. ΑΞΙΑΚΕΣ ΑΛΥΣΙΔΕΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η πρόκληση που αποτελούν για τη βιωσιμότητα οι βασικές αξιακές αλυσίδες απαιτεί άμεσες, ολοκληρωμένες και συντονισμένες ενέργειες, οι οποίες θα αποτελέσουν

¹⁶ COM(2020) 102.

¹⁷ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης), ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17-119.

¹⁸ COM(2018) 763 final.

¹⁹ COM(2020) 103.

αναπόσπαστο μέρος του πλαισίου πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα που περιγράφεται στην ενότητα 2. Οι εν λόγω δράσεις θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση καταστάσεων κλιματικής έκτακτης ανάγκης και θα τροφοδοτήσουν τη βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ, καθώς και την επικείμενη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα, τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και τη δασική στρατηγική. Στο πλαίσιο της διαχείρισης των τομεακών δράσεων, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τα ενδιαφερόμενα μέρη σε σημαντικές αξιακές αλυσίδες για τον εντοπισμό φραγμών στη διεύρυνση των αγορών κυκλικών προϊόντων καθώς και τρόπων αντιμετώπισης των εν λόγω φραγμών.

3.1. Ηλεκτρονικά προϊόντα και ΤΠΕ

Ο ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες ροές αποβλήτων στην ΕΕ, με τρέχοντες ετήσιους ρυθμούς μεγέθυνσης της τάξης του 2 %. Εκτιμάται ότι λιγότερο από το 40 % των ηλεκτρονικών αποβλήτων συλλέγεται και ανακυκλώνεται στην ΕΕ²⁰. Παρατηρείται απώλεια αξίας, όταν πλήρως ή εν μέρει λειτουργικά προϊόντα απορρίπτονται επειδή δεν μπορούν να επισκευαστούν, η μπαταρία δεν μπορεί να αντικατασταθεί, το λογισμικό δεν υποστηρίζεται πλέον, ή όταν τα υλικά που είναι ενσωματωμένα σε αυτές τις συσκευές δεν ανακτώνται. Σχεδόν τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων θα ήθελαν να εξακολουθήσουν να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές συσκευές τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα επηρεαστεί σημαντικά η απόδοσή τους²¹.

Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών, η Επιτροπή θα παρουσιάσει «**πρωτοβουλία για την κυκλικότητα των ηλεκτρονικών προϊόντων**» με σκοπό την κινητοποίηση υφιστάμενων και νέων μέσων. Σύμφωνα με το νέο πλαίσιο πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα, η πρωτοβουλία αυτή θα προωθήσει την επιμήκυνση της διάρκειας ζωής των προϊόντων και θα συμπεριλάβει, μεταξύ άλλων, τις κατωτέρω δράσεις:

- κανονιστικά μέτρα για ηλεκτρονικά προϊόντα και ΤΠΕ **όπως κινητά τηλέφωνα, ταμπλέτες και φορητοί υπολογιστές**, σύμφωνα με την οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό, έτσι ώστε οι εν λόγω συσκευές να σχεδιάζονται με γνώμονα την ενεργειακή απόδοση και την ανθεκτικότητα, τη δυνατότητα επισκευής, τη δυνατότητα αναβάθμισης, τη συντήρηση, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση. Στο προσεχές πρόγραμμα εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό θα παρασχεθούν περαιτέρω λεπτομέρειες για το συγκεκριμένο ζήτημα. Θα καλυφθούν επίσης **εκτυπωτές και αναλώρας όπως μελάνια εκτυπωτών**, εκτός εάν ο τομέας καταλήξει σε φιλόδοξη προαιρετική συμφωνία εντός των επόμενων έξι μηνών·
- εστίαση στα ηλεκτρονικά προϊόντα και τις ΤΠΕ ως **τομέα προτεραιότητας για την εφαρμογή του «δικαιώματος στην επισκευή»**, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ενημέρωσης απαρχαιωμένου λογισμικού·
- κανονιστικά μέτρα για τους **φορτιστές κινητών τηλεφώνων και παρόμοιων συσκευών**, στα οποία περιλαμβάνονται η **η θέσπιση κοινού φορτιστή**, η βελτίωση της ανθεκτικότητας των καλωδίων φόρτισης, καθώς και πρωτοβουλίες για την αποσύνδεση της αγοράς φορτιστών από την αγορά νέων συσκευών·

²⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_rt130&plugin=1

²¹ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 503, Ιανουάριος 2020.

- βελτίωση της συλλογής και επεξεργασίας αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού²², μεταξύ άλλων μέσω της διερεύνησης επιλογών για ένα **σύστημα επιστροφής ή επαναπώλησης παλαιών κινητών τηλεφώνων, ταμπλετών και φορτιστών σε επίπεδο ΕΕ**.
- επανεξέταση των ενωσιακών κανόνων για τους **περιορισμούς των επικίνδυνων ουσιών στον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό**²³ και παροχή κατευθυντήριων γραμμών για τη βελτίωση της συνοχής με τη σχετική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού REACH²⁴ και των απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού.

3.2. Ηλεκτρικές στήλες και οχήματα

Η κινητικότητα του μέλλοντος βασίζεται στις βιώσιμες ηλεκτρικές στήλες και τα βιώσιμα οχήματα. Για να επιτευχθεί ταχεία πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση της βιωσιμότητας της αναδυόμενης αξιακής αλυσίδας των ηλεκτρικών στηλών για την ηλεκτροκίνηση και την ενίσχυση του κυκλικού δυναμικού όλων των ηλεκτρικών στηλών, η Επιτροπή θα προτείνει φέτος **νέο κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρικές στήλες**. Αυτή η νομοθετική πρόταση θα αξιοποιήσει την αξιολόγηση της οδηγίας για τις ηλεκτρικές στήλες²⁵, λαμβανομένων υπόψη των κατωτέρω στοιχείων:

- **κανόνες για το ανακυκλωμένο περιεχόμενο** και μέτρα για τη βελτίωση των ποσοστών συλλογής και ανακύκλωσης όλων των ηλεκτρικών στηλών, τη διασφάλιση της **ανάκτησης πολύτιμων υλικών** και την παροχή **καθοδήγησης στους καταναλωτές**.
- εξέταση του ζητήματος των **μη επαναφορτιζόμενων ηλεκτρικών στηλών** με σκοπό τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης τους στις περιπτώσεις που υπάρχουν εναλλακτικές.
- **απαιτήσεις βιωσιμότητας και διαφάνειας για τις ηλεκτρικές στήλες** λαμβανομένων υπόψη, για παράδειγμα, του αποτυπώματος άνθρακα της κατασκευής ηλεκτρικών στηλών, της δεοντολογικής παροχής πρώτων υλών και της ασφάλειας του εφοδιασμού, καθώς και της διευκόλυνσης της επαναχρησιμοποίησης, της αναπροσαρμογής και της ανακύκλωσης.

Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης την αναθεώρηση των κανόνων για τα **οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους**²⁶ με σκοπό την προώθηση περισσότερο κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων, μέσω της **σύνδεσης πτυχών του σχεδιασμού με την επεξεργασία στο τέλος του κύκλου ζωής τους**, λαμβανομένων υπόψη των κανόνων για το υποχρεωτικό ανακυκλωμένο περιεχόμενο για συγκεκριμένα υλικά κατασκευαστικών στοιχείων, και της **βελτίωσης της απόδοσης της ανακύκλωσης**.

²² Οδηγία 2012/19/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ), ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 38.

²³ Οδηγία 2011/65/ΕΕ για τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, ΕΕ L 174 της 1.7.2011, σ. 88.

²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων, ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 1.

²⁵ Οδηγία 2006/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και με την κατάργηση της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ, ΕΕ L 266 της 26.9.2006, σ. 1.

²⁶ Οδηγία 2000/53/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Σεπτεμβρίου 2000, για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, ΕΕ L 269 της 21.10.2000, σ. 34.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα εξετάσει τα πλέον αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίσει τη συλλογή και την περιβαλλοντικά ορθή επεξεργασία των **απόβλητων ορυκτελαίων**.

Από μια ευρύτερη οπτική γωνία, η επικείμενη **ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα** θα εξετάσει την ενίσχυση των συνεργειών με τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, ιδίως με την εφαρμογή λύσεων όπως «το προϊόν ως υπηρεσία», με σκοπό τη μείωση της κατανάλωσης παρθένων υλικών, τη χρήση εναλλακτικών καυσίμων για τη μεταφορά, τη βελτιστοποίηση της χρήσης των υποδομών και των οχημάτων, την αύξηση των ποσοστών πληρότητας και των συντελεστών φόρτισης και την εξάλειψη των αποβλήτων και της ρύπανσης.

3.3. Συσκευασία

Η ποσότητα των υλικών που χρησιμοποιούνται για συσκευασία αυξάνεται διαρκώς, και το 2017 τα απορρίμματα συσκευασίας στην Ευρώπη έφτασαν σε πρωτοφανές επίπεδο—173 kg ανά κάτοικο, επίπεδο υψηλότερο από ποτέ. Για να διασφαλιστεί ότι όλες οι συσκευασίες στην αγορά της ΕΕ είναι επαναχρησιμοποιούμενες ή ανακυκλώσιμες με οικονομικά βιώσιμο τρόπο μέχρι το 2030, η Επιτροπή θα επανεξετάσει την οδηγία 94/62/ΕΚ²⁷ για να **ενισχύσει τις υποχρεωτικές ουσιώδεις απαιτήσεις για τις συσκευασίες** που θα επιτρέπονται στην αγορά της ΕΕ, και θα εξετάσει άλλα μέτρα, με εστίαση στα κατωτέρω:

- **μείωση της (υπερβολικής) συσκευασίας και των απορριμμάτων συσκευασίας**, μεταξύ άλλων μέσω του καθορισμού στόχων και άλλων μέτρων πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων·
- **προώθηση του σχεδιασμού με σκοπό την επαναχρησιμοποίηση και την ανακυκλωσιμότητα των συσκευασιών**, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των περιορισμών στη χρήση ορισμένων υλικών συσκευασίας για συγκεκριμένες εφαρμογές, ιδίως όταν είναι δυνατή η χρήση εναλλακτικών επαναχρησιμοποιούμενων προϊόντων ή συστημάτων ή όταν τα καταναλωτικά αγαθά μπορούν να διακινούνται με ασφάλεια χωρίς συσκευασία·
- **εξέταση της δυνατότητας μείωσης της πολυπλοκότητας των υλικών συσκευασίας**, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των υλικών και των των πολυμερών που χρησιμοποιούνται.

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την εναρμόνιση των συστημάτων χωριστής συλλογής που αναφέρονται στην ενότητα 4.1, η Επιτροπή θα εξετάσει αν είναι εφικτή **σε επίπεδο ΕΕ η επισήμανση που θα διευκολύνει τη χωριστή διαλογή των απορριμμάτων συσκευασίας στην πηγή**.

Επίσης, η Επιτροπή θα θεσπίσει **κανόνες για την ασφαλή ανακύκλωση πλαστικών υλών**, εκτός των PET, κατά τρόπο ώστε να μπορούν να μετατραπούν σε **υλικά που θα έρχονται σε επαφή με τρόφιμα**.

Επίσης, η Επιτροπή θα παρακολουθεί αυστηρά και θα στηρίζει την εφαρμογή των απαιτήσεων που προβλέπει η οδηγία για το πόσιμο νερό προκειμένου να **καταστήσει το πόσιμο νερό βρύσης προσβάσιμο σε δημόσιους χώρους**, γεγονός που θα μειώσει την εξάρτηση από το εμφιαλωμένο νερό και θα αποτρέψει τη δημιουργία απορριμμάτων συσκευασίας.

²⁷ Οδηγία 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, ΕΕ L 365 της 31.12.1994, σ. 10.

3.4. Πλαστικά

Η στρατηγική της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες στην κυκλική οικονομία²⁸ έχει οδηγήσει σε ολοκληρωμένη σειρά πρωτοβουλιών που ανταποκρίνονται σ' ένα πρόβλημα που προκαλεί σοβαρή ανησυχία στην κοινή γνώμη. Ωστόσο, δεδομένου ότι η κατανάλωση πλαστικών υλών αναμένεται να διπλασιαστεί εντός των επόμενων 20 ετών, η Επιτροπή θα λάβει περαιτέρω μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει για τη βιωσιμότητα το εν λόγω ευρέως διαδεδομένο υλικό και θα συνεχίσει να προωθεί συντονισμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση της ρύπανσης από πλαστικές ύλες σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως προβλέπεται στην ενότητα 7.

Η Επιτροπή, προκειμένου να αυξήσει την αξιοποίηση του ανακυκλωμένου περιεχομένου και να συμβάλει στην περισσότερο βιώσιμη χρήση των πλαστικών υλών, θα θεσπίσει **υποχρεωτικές απαιτήσεις σχετικά με το ανακυκλωμένο περιεχόμενο και μέτρα μείωσης των αποβλήτων για βασικά προϊόντα όπως οι συσκευασίες, τα δομικά υλικά και τα οχήματα**, λαμβανομένων επίσης υπόψη των δραστηριοτήτων της συμμαχίας για την ανακύκλωση των πλαστικών.

Εκτός από τα μέτρα για τη μείωση των πλαστικών απορριμμάτων, η Επιτροπή θα εξετάσει την **παρουσία μικροπλαστικών στο περιβάλλον**, προβαίνοντας στις ακόλουθες ενέργειες:

- **περιορισμό των μικροπλαστικών που έχουν προστεθεί σκόπιμα** και καταπολέμηση των συσσωματωμάτων, λαμβανομένης υπόψη της γνώμης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων·
- **ανάπτυξη μέτρων επισήμανσης, τυποποίησης, πιστοποίησης και κανονιστικών μέτρων** για την ακούσια απελευθέρωση μικροπλαστικών, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αύξηση της δέσμευσης μικροπλαστικών σε όλα τα σχετικά στάδια του κύκλου ζωής των προϊόντων·
- περαιτέρω ανάπτυξη και εναρμόνιση των μεθόδων **μέτρησης μικροπλαστικών που απελευθερώνονται ακούσια**, ιδίως από ελαστικά και υφάσματα, και παροχή εναρμονισμένων δεδομένων για τις συγκεντρώσεις μικροπλαστικών στο θαλασσινό νερό.
- **εξάλειψη των κενών στην επιστημονική γνώση για τον επικινδυνότητα και την παρουσία των μικροπλαστικών στο περιβάλλον, το πόσιμο νερό και τα τρόφιμα.**

Επιπλέον, η Επιτροπή θα αντιμετωπίσει τις αναδυόμενες προκλήσεις όσον αφορά τη βιωσιμότητα, μέσω της ανάπτυξης **πλαισίου πολιτικής για τα κατωτέρω ζητήματα**:

- **τον εφοδιασμό, τη σήμανση και τη χρήση πλαστικών υλών βιολογικής προέλευσης**, βάσει αξιολόγησης του βαθμού στον οποίο η χρήση πρώτων υλών βιολογικής προέλευσης συνεπάγεται πραγματικά περιβαλλοντικά οφέλη, πέραν της μείωσης στη χρήση ορυκτών πόρων·
- **τη χρήση βιοαποδομήσιμων ή λιπασματοποιήσιμων πλαστικών υλών**, βάσει αξιολόγησης των εφαρμογών στις οποίες η εν λόγω χρήση μπορεί να αποβεί επωφελής για το περιβάλλον, και των κριτηρίων που διέπουν τις εφαρμογές αυτές. Σκοπός είναι να διασφαλιστεί ότι ένα προϊόν που επισημαίνεται ως

²⁸ COM(2018) 28 final.

«βιοαποδομήσιμο» ή «λιπασματοποιήσιμο» δεν οδηγεί τους καταναλωτές σε επιλογές διάθεσης που προκαλούν πλαστικά απορρίμματα ή ρύπανση λόγω ακατάλληλων περιβαλλοντικών συνθηκών ή ανεπαρκούς χρόνου για αποδόμηση.

Η Επιτροπή θα διασφαλίσει την έγκαιρη εφαρμογή της νέας οδηγίας για τα **πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης**²⁹ και τα αλιευτικά εργαλεία προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της θαλάσσιας ρύπανσης από πλαστικά απορρίμματα, με παράλληλη διασφάλιση της ενιαίας αγοράς, ιδίως όσον αφορά τα κατωτέρω:

- εναρμονισμένη ερμηνεία των προϊόντων που καλύπτονται από την οδηγία·
- επισήμανση προϊόντων όπως καπνός, κυπελλάκια και υγρά μαντηλάκια, και διασφάλιση της χρήσης φιαλών με μη αποσπώμενα καπάκια για την πρόληψη της δημιουργίας απορριμμάτων·
- ανάπτυξη, για πρώτη φορά, κανόνων για τη μέτρηση του ανακυκλωμένου περιεχομένου στα προϊόντα.

3.5. Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα

Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα αποτελούν την τέταρτη κατηγορία υψηλότερης πίεσης όσον αφορά τη χρήση πρωτογενών πρώτων υλών και νερού, μετά τα τρόφιμα, τη στέγαση και τις μεταφορές, και την πέμπτη όσον αφορά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου³⁰. Εκτιμάται ότι ποσοστό μικρότερο του 1 % όλων των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων παγκοσμίως ανακυκλώνονται σε νέα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα³¹. Ο κλωστοϋφαντουργικός τομέας της ΕΕ, που αποτελείται κυρίως από ΜΜΕ, έχει αρχίσει να ανακάμπτει κατόπιν μακράς περιόδου αναδιάρθρωσης, ενώ το 60 % της αξίας των ενδυμάτων που πωλούνται στην ΕΕ παράγεται σε τρίτες χώρες.

Δεδομένης της πολυπλοκότητας της αξιακής αλυσίδας της κλωστοϋφαντουργίας, η Επιτροπή, ανταποκρινόμενη στις εν λόγω προκλήσεις, θα προτείνει **ολοκληρωμένη ενωσιακή στρατηγική για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα**, με βάση τη συνεισφορά του κλάδου και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Στόχος της στρατηγικής θα είναι η ενίσχυση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας στον τομέα, η παροχή ώθησης στην αγορά της ΕΕ για βιώσιμα και κυκλικά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς επαναχρησιμοποίησης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, της αντιμετώπισης της γρήγορης μόδας και της προώθησης νέων επιχειρηματικών μοντέλων. Αυτό θα επιτευχθεί με ένα ολοκληρωμένο σύνολο μέτρων τα οποία περιλαμβάνουν:

- εφαρμογή στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα του **νέου πλαισίου πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα**, όπως ορίζεται στην ενότητα 2, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης **μέτρων οικολογικού σχεδιασμού** για να διασφαλιστεί ότι τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα είναι κατάλληλα για κυκλικότητα, με διασφάλιση της αξιοποίησης δευτερογενών πρώτων υλών, καταπολέμηση της παρουσίας επικίνδυνων χημικών ουσιών και **ενθάρρυνση των επιχειρήσεων και των ιδιωτών καταναλωτών να επιλέγουν βιώσιμα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα**

²⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/904 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον, ΕΕ L 155 της 12.6.2019, σ. 1.

³⁰ Ενημερωτική έκθεση του ΕΟΠ, Νοέμβριος 2019.

³¹ Ellen McArthur Foundation (2017), *A new Textiles Economy*

και να έχουν εύκολη πρόσβαση στις υπηρεσίες επαναχρησιμοποίησης και επισκευής·

- βελτίωση του επιχειρηματικού και κανονιστικού περιβάλλοντος για βιώσιμα και κυκλικά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στην ΕΕ, ιδίως με την παροχή **κινήτρων και στήριξης σε μοντέλα του τύπου «το προϊόν ως υπηρεσία»**, κυκλικά υλικά και μεθόδους παραγωγής, και με την ενίσχυση της διαφάνειας μέσω της διεθνούς συνεργασίας·
- παροχή καθοδήγησης για την επίτευξη **υψηλών επιπέδων χωριστής συλλογής αποβλήτων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων**, τα οποία πρέπει τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν έως το 2025·
- ενίσχυση της **διαλογής, της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων**, μεταξύ άλλων μέσω της **καινοτομίας, της ενθάρρυνσης βιομηχανικών εφαρμογών και κανονιστικών μέτρων**, όπως η επέκταση της ευθύνης του παραγωγού.

3.6. Κατασκευές και κτίρια

Το δομημένο περιβάλλον επηρεάζει σημαντικά πολλούς τομείς της οικονομίας, τις τοπικές θέσεις εργασίας και την ποιότητα ζωής. Απαιτεί τεράστιες ποσότητες πόρων και αντιπροσωπεύει περίπου το 50 % του συνόλου των εξορυσσόμενων υλικών. Ο κατασκευαστικός τομέας ευθύνεται για περισσότερο από το 35 % της συνολικής παραγωγής αποβλήτων στην ΕΕ³². Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου από την εξόρυξη υλικών, την παραγωγή δομικών προϊόντων, την κατασκευή και την ανακαίνιση κτιρίων εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν το 5-12 % των συνολικών εθνικών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου³³. Η αύξηση της αποδοτικής χρήσης των υλικών μπορεί να εξοικονομήσει το 80 % των εν λόγω εκπομπών³⁴.

Η Επιτροπή θα δρομολογήσει νέα ολοκληρωμένη **στρατηγική για ένα βιώσιμο δομημένο περιβάλλον** προκειμένου να αξιοποιήσει τη δυνατότητα για αύξηση της αποδοτικότητας των υλικών και μείωση των κλιματικών επιπτώσεων. Η εν λόγω στρατηγική θα διασφαλίσει συνοχή στους αντίστοιχους τομείς πολιτικής, όπως το κλίμα, η ενέργεια και η αποδοτική χρήση των πόρων, η διαχείριση των αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, η προσβασιμότητα, η ψηφιοποίηση και οι δεξιότητες. Θα προωθήσει τις αρχές της κυκλικότητας για όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των κτιρίων, μέσω των κατωτέρω μέτρων:

- εξέταση των επιδόσεων βιωσιμότητας των δομικών προϊόντων στο πλαίσιο της αναθεώρησης του **κανονισμού για τα δομικά προϊόντα**³⁵, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής θέσπισης **απαιτήσεων ανακυκλωμένου περιεχομένου** για ορισμένα δομικά προϊόντα, λαμβανομένης υπόψη της ασφάλειας και της λειτουργικότητάς τους·

³² Στοιχεία της Eurostat για το 2016.

³³ <https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuellt-status/vaxthusgaser/>

³⁴ Hertwich, E., Lifset, R., Pauliuk, S., Heeren, N., IRP, (2020), *Resource Efficiency and Climate Change: Material Efficiency Strategies for a Low-Carbon Future*.

³⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 305/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2011, για τη θέσπιση εναρμονισμένων όρων εμπορίας προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών και για την κατάργηση της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ΕΕ L 88 της 4.4.2011, σ. 5.

- προώθηση μέτρων για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της προσαρμοστικότητας των δομημένων περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας για τον σχεδιασμό κτιρίων³⁶ και ανάπτυξη ψηφιακών μητρώων για τα κτίρια·
- χρήση του πλαισίου «Level(s)»³⁷ για την ενσωμάτωση της αξιολόγησης του κύκλου ζωής στις δημόσιες συμβάσεις και στο ενωσιακό πλαίσιο βιώσιμης χρηματοδότησης, και διερεύνηση της σκοπιμότητας καθορισμού στόχων για τη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών και της δυνατότητας αποθήκευσης τους·
- ενδεχόμενη αναθεώρηση των στόχων ανάκτησης υλικών που προβλέπει η ενωσιακή νομοθεσία για τα απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων και τα κλάσματα κάθε υλικού σε αυτά·
- προώθηση πρωτοβουλιών για τη μείωση της σφράγισης του εδάφους, την αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων ή μολυσμένων βιομηχανικών εκτάσεων και αύξηση της ασφαλούς, βιώσιμης και κυκλικής χρήσης των χωμάτων εκσκαφής.

Επιπλέον, η πρωτοβουλία «κύμα ανακαινίσεων» η οποία, όπως ανακοινώθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, θα οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης στην ΕΕ, θα υλοποιηθεί σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, ιδίως με τη βελτιστοποίηση των επιδόσεων του κύκλου ζωής και με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής των δομημένων περιουσιακών στοιχείων. Στο πλαίσιο της αναθεώρησης των στόχων ανάκτησης υλικών για τα απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων, η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα μονωτικά υλικά, τα οποία παράγουν αυξανόμενη ροή αποβλήτων.

3.7. Τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες

Η κυκλική οικονομία μπορεί να μειώσει σημαντικά τον αρνητικό αντίκτυπο που έχουν στο περιβάλλον η εξόρυξη και η χρήση πόρων, και να συμβάλει στην αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του φυσικού κεφαλαίου στην Ευρώπη. Οι βιολογικοί πόροι αποτελούν βασική εισροή στην οικονομία της ΕΕ και θα διαδραματίσουν ακόμα πιο σημαντικό ρόλο στο μέλλον. Σκοπός της Επιτροπής θα είναι η διασφάλιση της βιωσιμότητας ανανεώσιμων υλικών βιολογικής προέλευσης, μεταξύ άλλων μέσω ενεργειών που θα έπονται της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για τη βιοοικονομία.

Παρότι η αξιακή αλυσίδα των τροφίμων ευθύνεται για την άσκηση σημαντικών πιέσεων στους πόρους και το περιβάλλον, εκτιμάται ότι το 20 % της συνολικής ποσότητας παραγόμενων τροφίμων χάνονται ή σπαταλώνονται στην ΕΕ. Συνεπώς, σύμφωνα με τους στόχους για την αειφόρο ανάπτυξη και στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας 2008/98/ΕΚ³⁸ που αναφέρεται στην ενότητα 4.1, η Επιτροπή θα προτείνει έναν **στόχο για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων**, ως βασική δράση στο πλαίσιο της επικείμενης ενωσιακής στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», η οποία θα αφορά όλη την αξιακή αλυσίδα τροφίμων.

Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης ειδικά μέτρα για την αύξηση της βιωσιμότητας όσον αφορά τη διανομή και την κατανάλωση τροφίμων. Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για βιώσιμα προϊόντα, θα ξεκινήσει αναλυτικές εργασίες για τον

³⁶ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/39984>

³⁷ <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

³⁸ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών, ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3.

καθορισμό του πεδίου εφαρμογής νομοθετικής πρωτοβουλίας για την επαναχρησιμοποίηση ώστε να **αντικατασταθούν οι συσκευασίες, τα επιτραπέζια σκεύη και τα μαχαιροπήρουνα μίας χρήσης από επαναχρησιμοποιούμενα προϊόντα στις υπηρεσίες τροφίμων.**

Ο νέος κανονισμός για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων θα ενθαρρύνει την εφαρμογή κυκλικών προσεγγίσεων στην επαναχρησιμοποίηση των υδάτων στη γεωργία. Η Επιτροπή θα **διευκολύνει την επαναχρησιμοποίηση και την αποδοτική χρήση των υδάτων, μεταξύ άλλων στις μεθόδους βιομηχανικής παραγωγής.**

Επιπλέον, θα αναπτύξει **ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης των θρεπτικών ουσιών**, με σκοπό να διασφαλιστεί πιο βιώσιμη χρήση των θρεπτικών ουσιών και η ενθάρρυνση των αγορών για ανακτώμενες θρεπτικές ουσίες. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης την **αναθεώρηση των οδηγιών για την επεξεργασία λυμάτων και την ιλύ καθαρισμού λυμάτων** και θα αξιολογήσει φυσικά μέσα απομάκρυνσης θρεπτικών ουσιών, όπως τα φύκια.

4. ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ, ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΞΙΑ

4.1. Βελτίωση της πολιτικής για τα ύδατα για να υποστηριχθεί η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και η κυκλικότητα

Παρά τις προσπάθειες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, η ποσότητα των παραγόμενων αποβλήτων δεν παρουσιάζει μείωση. Η ετήσια παραγωγή αποβλήτων από όλες τις οικονομικές δραστηριότητες στην ΕΕ ανέρχεται σε 2,5 δισεκατομμύρια τόνους, ή 5 τόνους κατά κεφαλή ετησίως, ενώ κάθε πολίτης παράγει σχεδόν μισό τόνο αστικών αποβλήτων. Η αποσύνδεση της παραγωγής αποβλήτων από την οικονομική ανάπτυξη θα απαιτήσει σημαντική προσπάθεια σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα και σε κάθε σπίτι.

Η ανάπτυξη της πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα και η μετατροπή της σε ειδική νομοθεσία (βλ. ενότητες 2 και 3) θα αποτελέσει καθοριστικό στοιχείο για την επίτευξη προόδου όσον αφορά την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων. Επιπλέον, πρέπει να αξιοποιήσουμε, να ενισχύσουμε περαιτέρω και να εφαρμόσουμε με καλύτερο τρόπο τη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα.

Η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα έχει οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων από τη δεκαετία του 1970. Πρέπει όμως να εκσυγχρονίζεται σε συνεχή βάση ώστε να προσαρμόζεται στην κυκλική οικονομία και την ψηφιακή εποχή. Όπως διευκρινίζεται στην ενότητα 3, θα προταθεί η επανεξέταση της ενωσιακής **νομοθεσίας για τις ηλεκτρικές στήλες, τις συσκευασίες, τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους και τις επικίνδυνες ουσίες στον ηλεκτρονικό εξοπλισμό** με στόχο την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, την αύξηση του ανακυκλωμένου περιεχομένου, την προώθηση ασφαλέστερων και καθαρότερων ροών αποβλήτων και τη διασφάλιση ανακύκλωσης υψηλής ποιότητας.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα προτείνει **στόχους μείωσης των αποβλήτων** για συγκεκριμένες ροές, ως μέρος μιας ευρύτερης σειράς μέτρων με στόχο την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων στο πλαίσιο επανεξέτασης της οδηγίας 2008/98/ΕΚ. Η Επιτροπή θα βελτιώσει επίσης την εφαρμογή των απαιτήσεων που εγκρίθηκαν πρόσφατα για **προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού**, θα δώσει κίνητρα και θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών στον τομέα της ανακύκλωσης των αποβλήτων. Όλα αυτά θα εξυπηρετήσουν τον στόχο σημαντικού περιορισμού της παραγωγής αποβλήτων και θα μειώσουν κατά το ήμισυ **την ποσότητα των υπολειμματικών (μη ανακυκλωμένων) αστικών αποβλήτων έως το 2030.**

Η υψηλής ποιότητας ανακύκλωση βασίζεται στην αποτελεσματική χωριστή συλλογή αποβλήτων. Για να βοηθηθούν οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και οι δημόσιες αρχές στον καλύτερο διαχωρισμό των αποβλήτων, η Επιτροπή θα **προτείνει την εναρμόνιση συστημάτων χωριστής συλλογής αποβλήτων**. Ειδικότερα, η πρόταση αυτή θα καλύπτει τους πλέον αποτελεσματικούς συνδυασμούς μοντέλων χωριστής συλλογής, την πυκνότητα και την προσβασιμότητα των σημείων χωριστής συλλογής, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων χώρων, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές και τοπικές συνθήκες που καλύπτουν μεγάλο φάσμα, από το αστικό περιβάλλον έως τις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Θα εξεταστούν και άλλες πτυχές που διευκολύνουν τη συμμετοχή των καταναλωτών, όπως κοινά χρώματα για τους κάδους απορριμάτων, εναρμονισμένα σύμβολα για βασικούς τύπους αποβλήτων, ετικέτες προϊόντων, εκστρατείες ενημέρωσης και οικονομικά μέσα. Επίσης, θα επιδιώξει την τυποποίηση και τη χρήση συστημάτων διαχείρισης ποιότητας για να διασφαλιστεί η ποιότητα των αποβλήτων που συλλέγονται και προορίζονται για χρήση σε προϊόντα, ιδίως ως υλικό που έρχεται σε επαφή με τρόφιμα.

Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη στήριξη της διαχείρισης αποβλήτων στα κράτη μέλη. Τα μισά από αυτά διατρέχουν κίνδυνο μη συμμόρφωσης με τον στόχο του 2020 για ανακύκλωση του 50 % των αστικών αποβλήτων. Για να προωθηθούν οι μεταρρυθμίσεις πολιτικής, η Επιτροπή θα διοργανώσει **επαφές υψηλού επιπέδου με θέμα την κυκλική οικονομία και τα απόβλητα** και θα ενισχύσει τη συνεργασία με τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τις πόλεις, με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων της ΕΕ. Θα αξιοποιήσει επίσης, όπου απαιτείται, τις δυνάμεις επιβολής που διαθέτει.

4.2. Βελτίωση της κυκλικότητας σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες

Η πολιτική και η νομοθεσία της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα, ιδίως ο κανονισμός REACH, ενθαρρύνουν τη μετάβαση σε ασφαλή χημικά προϊόντα ήδη από τον σχεδιασμό τους μέσω της προοδευτικής υποκατάστασης των επικίνδυνων ουσιών με σκοπό την καλύτερη προστασία των πολιτών και του περιβάλλοντος. Ωστόσο, παραμένει ακόμα ο κίνδυνος υπονόμησης της ασφάλειας των δευτερογενών πρώτων υλών, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις που απαγορευμένες ουσίες εξακολουθούν να διατηρούνται στις ανακυκλωμένες πρώτες ύλες. Για να αυξηθεί η εμπιστοσύνη στη χρήση δευτερογενών πρώτων υλών, η Επιτροπή θα προβεί στις κατωτέρω ενέργειες:

- θα στηρίξει την ανάπτυξη λύσεων **διαλογής υψηλής ποιότητας και αφαίρεσης ρύπων από τα απόβλητα**, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από περιστασιακή ρύπανση·
- θα αναπτύξει μεθοδολογίες για την **ελαχιστοποίηση της παρουσίας βλαβερών για την υγεία ή το περιβάλλον ουσιών σε ανακυκλωμένα υλικά και αντικείμενα που είναι κατασκευασμένα από ανακυκλωμένα υλικά**
- θα συνεργαστεί με τη βιομηχανία για τη σταδιακή ανάπτυξη **εναρμονισμένων συστημάτων εντοπισμού και διαχείρισης πληροφοριών σχετικά με ουσίες** που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία και άλλες σχετικές ουσίες, ιδίως αυτές με χρόνιες επιδράσεις³⁹ και ουσίες που προκαλούν τεχνικά προβλήματα στις

³⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, την τροποποίηση

εργασίες ανάκτησης κατά μήκος των αλυσίδων εφοδιασμού, και για τον **εντοπισμό των εν λόγω ουσιών στα απόβλητα**, σε συνδυασμό με μέτρα στο πλαίσιο της πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα και με τη βάση δεδομένων του ECHA για αντικείμενα που περιέχουν ουσίες που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία·

- θα προτείνει την τροποποίηση των **παραρτημάτων του κανονισμού για τους έμμορους οργανικούς ρύπους**, σύμφωνα με τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις και τις διεθνείς δεσμεύσεις στο πλαίσιο της Σύμβασης της Στοκχόλμης·
- θα βελτιώσει την **ταξινόμηση και διαχείριση των επικίνδυνων ουσιών** προκειμένου να διατηρηθούν καθαρές οι ροές ανακύκλωσης, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω ευθυγράμμισης με την ταξινόμηση των χημικών ουσιών και μειγμάτων, όπου απαιτείται.

Η επικείμενη **στρατηγική βιωσιμότητας για τις χημικές ουσίες** θα εξετάσει περαιτέρω τη διασύνδεση μεταξύ των νομοθεσιών για τις χημικές ουσίες, τα προϊόντα και τα απόβλητα και θα ενισχύσει τις συνέργειες με την κυκλική οικονομία.

4.3. Δημιουργία μιας εύρυθμης ενωσιακής αγοράς για δευτερογενείς πρώτες ύλες

Οι δευτερογενείς πρώτες ύλες αντιμετωπίζουν ορισμένες προκλήσεις σε σχέση με τις πρωτογενείς πρώτες ύλες, για λόγους που συνδέονται όχι μόνο με την ασφάλειά τους αλλά και με τις επιδόσεις, τη διάθεση και το κόστος τους. Ορισμένες ενέργειες που προβλέπονται στο παρόν σχέδιο δράσης, ιδίως αυτές με τις οποίες εισάγονται απαιτήσεις για το **ανακυκλωμένο περιεχόμενο** των προϊόντων, θα συμβάλουν στην πρόληψη αναντιστοιχίας προσφοράς και ζήτησης για δευτερογενείς πρώτες ύλες και θα εξασφαλίσουν την επέκταση των κλάδου ανακύκλωσης στην ΕΕ. Επιπροσθέτως, για τη δημιουργία εύρυθμης εσωτερικής αγοράς για δευτερογενείς πρώτες ύλες, η Επιτροπή θα προβεί στις κατωτέρω ενέργειες:

- αξιολόγηση της προοπτικής να αναπτυχθούν, **σε επίπεδο ΕΕ, κριτήρια για τον αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων για συγκεκριμένες ροές αποβλήτων**, με βάση την παρακολούθηση της εφαρμογής, από τα κράτη μέλη, των αναθεωρημένων κανόνων για το καθεστώς αποχαρακτηρισμού των αποβλήτων και των υποπροϊόντων, και στήριξη διασυννοριακών πρωτοβουλιών συνεργασίας για την εναρμόνιση των εθνικών κριτηρίων για τον αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων και των υποπροϊόντων·
- ενίσχυση του ρόλου της **τυποποίησης** με βάση την αξιολόγηση, που βρίσκεται σε εξέλιξη, των υφιστάμενων εργασιών τυποποίησης σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο·
- έγκαιρη αξιοποίηση των περιορισμών στη χρήση **ουσιών που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία, στις περιπτώσεις αντικειμένων** στα οποία η χρήση της ουσίας υπόκειται σε απαίτηση αδειοδότησης, με παράλληλη συνεχή βελτίωση της επιβολής στα σύνορα·
- αξιολόγηση της σκοπιμότητας δημιουργίας **παρατηρητηρίου αγοράς για βασικές δευτερογενείς ύλες**.

και την κατάργηση των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006, ΕΕ L 353 της 31.12.2008, σ. 1.

4.4. Αντιμετώπιση των εξαγωγών αποβλήτων από την ΕΕ

Η παγκόσμια αγορά αποβλήτων υφίσταται σημαντικές αλλαγές. Κατά την τελευταία δεκαετία, εκατομμύρια τόνοι ευρωπαϊκών αποβλήτων έχουν εξαχθεί σε τρίτες χώρες, συχνά χωρίς να λαμβάνεται επαρκώς υπόψη η ορθή επεξεργασία των αποβλήτων. Σε πολλές περιπτώσεις, οι εξαγωγές αποβλήτων προκαλούν αφενός αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία στις χώρες προορισμού, και αφετέρου απώλεια πόρων και οικονομικών ευκαιριών για τη βιομηχανία ανακύκλωσης στην ΕΕ. Οι πρόσφατοι περιορισμοί που επέβαλαν ορισμένες τρίτες χώρες στις εισαγωγές έχουν καταστήσει εμφανή την υπερβολικά εξάρτηση της ΕΕ από την επεξεργασία αποβλήτων στην αλλοδαπή, αλλά έχουν επίσης κινητοποιήσει τη βιομηχανία ανακύκλωσης προκειμένου να αυξήσει την ικανότητά της και να προσθέσει αξία στα απόβλητα στην ΕΕ.

Με βάση αυτές τις εξελίξεις, και λαμβανομένου υπόψη ότι η παράνομη μεταφορά αποβλήτων εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας, η Επιτροπή θα ενεργήσει με στόχο **να διασφαλίσει ότι η ΕΕ δεν εξάγει προβληματικά απόβλητα σε τρίτες χώρες**. Ενέργειες που θα αφορούν τον σχεδιασμό των προϊόντων, την ποιότητα και την ασφάλεια των δευτερογενών υλικών και την ενίσχυση των συναφών αγορών θα συμβάλουν στο να γίνει το σήμα «ανακυκλωμένο στην ΕΕ» σημείο αναφοράς για ποιοτικά δευτερογενή υλικά.

Θα διευκολυνθεί η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση αποβλήτων στην ΕΕ μέσω ενδεδειγμένης επανεξέτασης των **κανόνων της ΕΕ για τις μεταφορές αποβλήτων**⁴⁰. Η αναθεώρηση θα έχει επίσης ως στόχο τον **περιορισμό των εξαγωγών αποβλήτων που προκαλούν επιβλαβείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία σε τρίτες χώρες ή μπορούν να υποβληθούν σε εγχώρια επεξεργασία εντός της ΕΕ**, θέτοντας στο επίκεντρο τις χώρες προορισμού, τις προβληματικές ροές αποβλήτων, τους τύπους των δραστηριοτήτων που αφορούν τα απόβλητα και προκαλούν ανησυχία, καθώς και την επιβολή νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των παράνομων μεταφορών. Η Επιτροπή θα στηρίζει επίσης μέτρα σε πολυμερές, περιφερειακό και διμερές επίπεδο για την **καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, ιδίως σε περιοχές παράνομων εξαγωγών και παράνομης διακίνησης**, την ενίσχυση των ελέγχων σε μεταφορές αποβλήτων και τη βελτίωση της βιώσιμης διαχείρισης των αποβλήτων στις χώρες αυτές.

5. ΚΑΘΙΣΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΟΤΗΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ, ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ

Μεταξύ 2012 και 2018, ο αριθμός των θέσεων εργασίας που συνδέονται με την κυκλική οικονομία στην ΕΕ αυξήθηκε κατά 5 %, φθάνοντας περίπου τα 4 εκατομμύρια⁴¹. Η κυκλικότητα αναμένεται να έχει θετικό καθαρό αποτέλεσμα στη δημιουργία θέσεων εργασίας, υπό την προϋπόθεση ότι οι εργαζόμενοι διαθέτουν τις δεξιότητες που απαιτεί η πράσινη μετάβαση. Θα αξιοποιηθεί περαιτέρω το δυναμικό της **κοινωνικής οικονομίας**, η οποία πρωτοστατεί στη δημιουργία θέσεων εργασίας, με αμοιβαία οφέλη από τη στήριξη της πράσινης μετάβασης και την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, ιδίως στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την **εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων**⁴².

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων, ΕΕ L 190 της 12.7.2006, σ. 1.

⁴¹ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cic010&language=en

⁴² COM(2020) 14 final

Η Επιτροπή θα διασφαλίσει ότι τα μέσα που διαθέτει για τη στήριξη των δεξιοτήτων και της δημιουργίας θέσεων εργασίας συμβάλλουν επίσης στην επίσπευση της μετάβασης σε κυκλική οικονομία, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της επικαιροποίησης του οικείου **θεματολογίου δεξιοτήτων**, της δρομολόγησης **Συμφώνου για τις δεξιότητες** με πλειονομερείς συμπράξεις μεγάλης κλίμακας και του σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία. Στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+** θα προωθηθούν περαιτέρω επενδύσεις σε συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, στη διά βίου μάθηση και την κοινωνική καινοτομία.

Για τη στήριξη των απαραίτητων επενδύσεων σε περιφερειακό επίπεδο, η Επιτροπή θα αξιοποιήσει το δυναμικό των χρηματοδοτικών μέσων και των ταμείων της ΕΕ και θα εξασφαλίσει ότι όλες οι περιφέρειες ωφελούνται από τη μετάβαση. Τα **κονδύλια της πολιτικής συνοχής**, εκτός από την ευαισθητοποίηση, τη συνεργασία και τη δημιουργία ικανοτήτων, θα βοηθήσουν τις περιφέρειες να εφαρμόσουν στρατηγικές κυκλικής οικονομίας και να ενισχύσουν τον βιομηχανικό ιστό και τις αξιακές αλυσίδες τους. Στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας θα βρεθούν λύσεις ειδικά προσαρμοσμένες στις **εξόχως απόκεντρες περιοχές και νήσους**, λόγω της εξάρτησής τους από τις εισαγωγές πόρων, την υψηλή παραγωγή αποβλήτων εξαιτίας του τουρισμού και τις εξαγωγές αποβλήτων. Ο **Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης**⁴³ που προτείνεται στο πλαίσιο του σχεδίου επενδύσεων στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και του προγράμματος InvestEU θα είναι σε θέση να στηρίζει έργα που εστιάζουν στην κυκλική οικονομία.

Η προτεινόμενη **ευρωπαϊκή πρωτοβουλία Urban**, η **πρωτοβουλία σχετικά με την πρόκληση των ευφών πόλεων** και η **πρωτοβουλία για τις κυκλικές πόλεις και περιφέρειες** θα παρέχουν σημαντική βοήθεια στις πόλεις. Η κυκλική οικονομία θα συγκαταλέγεται στους τομείς προτεραιότητας της **Συμφωνίας για τις Πράσινες Πόλεις**.

Η **ευρωπαϊκή πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών για την κυκλική οικονομία** θα εξακολουθήσει να αποτελεί τον χώρο ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών.

6. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

6.1. Η κυκλικότητα ως προϋπόθεση για την κλιματική ουδετερότητα

Για να επιτευχθεί κλιματική ουδετερότητα, πρέπει να ενισχυθούν οι συνέργειες μεταξύ κυκλικότητας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η Επιτροπή:

- θα αναλύσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να μετρηθεί με συστηματικό τρόπο ο **αντίκτυπος της κυκλικότητας στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σ' αυτήν**.
- θα βελτιώσει τα εργαλεία μοντελοποίησης ώστε να **αξιοποιηθούν τα οφέλη της κυκλικής οικονομίας όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο**.
- θα προωθήσει την ενίσχυση του **ρόλου της κυκλικότητας σε μελλοντικές αναθεωρήσεις των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα** και σε άλλες πολιτικές για το κλίμα, κατά περίπτωση.

Η επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας θα απαιτήσει όχι μόνο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου αλλά και την απομάκρυνση του άνθρακα από την

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/fs_20_39

ατμόσφαιρα, τη χρησιμοποίησή του στην οικονομία μας χωρίς να απελευθερώνεται, και την αποθήκευσή του για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους. Οι απορροφήσεις άνθρακα μπορεί να βασίζονται στη φύση, μεταξύ άλλων μέσω της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων, της προστασίας των δασών, της αναδάσωσης και της ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας, ή στην αύξηση της κυκλικότητας, για παράδειγμα μέσω της μακροπρόθεσμης αποθήκευσης άνθρακα σε δομικές κατασκευές από ξύλο, της επαναχρησιμοποίησης και της αποθήκευσης άνθρακα σε προϊόντα, όπως η ενανθράκωση σε υλικά οικοδομών.

Για την **παροχή κινήτρων με σκοπό την αξιοποίηση της απομάκρυνσης του άνθρακα και την αύξηση της κυκλικότητάς του**, με πλήρη σεβασμό των στόχων της βιοποικιλότητας, η Επιτροπή θα εξετάσει την ανάπτυξη **κανονιστικού πλαισίου για την πιστοποίηση των απομακρύνσεων άνθρακα**, με βάση την ισχυρή και διαφανή λογιστική παρακολούθηση του άνθρακα για την παρακολούθηση και την επαλήθευση της αυθεντικότητας των απορροφήσεων απομακρύνσεων άνθρακα.

6.2. Ορθή οικονομική διαχείριση

Η επίτευξη της πράσινης μετάβασης απαιτεί τη θέσπιση προσεκτικών αλλά αποφασιστικών μέτρων για τον προσανατολισμό της χρηματοδότησης σε περισσότερο βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης. Η Επιτροπή έχει αναλάβει ήδη σειρά πρωτοβουλιών για το συγκεκριμένο ζήτημα, στις οποίες περιλαμβάνεται η **ενσωμάτωση του στόχου της κυκλικής οικονομίας στο πλαίσιο του κανονισμού της ΕΕ για την ταξινόμηση**⁴⁴, καθώς και η διεξαγωγή προπαρασκευαστικών εργασιών σχετικά με τα **κριτήρια του οικολογικού σήματος της ΕΕ για τα χρηματοοικονομικά προϊόντα**. Η **πλατφόρμα για τη χρηματοδοτική στήριξη της κυκλικής οικονομίας** θα συνεχίσει να παρέχει καθοδήγηση στους φορείς προώθησης σχεδίων σχετικά με κυκλικά κίνητρα, δημιουργία ικανοτήτων και διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου. Χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, όπως οι εγγυήσεις για τις ΜΜΕ στο τρέχον πλαίσιο και το πρόγραμμα InvestEU από το 2021, κινητοποιούν ιδιωτική χρηματοδότηση για την υποστήριξη της κυκλικής οικονομίας. Η Επιτροπή έχει προτείνει επίσης έναν νέο **ίδιο πόρο για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, ο οποίος βασίζεται στην ποσότητα των μη ανακυκλωμένων απορριμμάτων συσκευασίας από πλαστικές ύλες**. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προβεί στις κατωτέρω ενέργειες:

- ενίσχυση της δημοσιοποίησης περιβαλλοντικών δεδομένων από τις εταιρείες στην επικείμενη **αναθεώρηση της οδηγίας για την υποβολή εκθέσεων μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών**·
- υποστήριξη **επιχειρηματικής πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη αρχών περιβαλλοντικής λογιστικής** που συμπληρώνουν τα χρηματοοικονομικά δεδομένα με δεδομένα επιδόσεων της κυκλικής οικονομίας·
- ενθάρρυνση της **ενσωμάτωσης των κριτηρίων βιωσιμότητας στις επιχειρηματικές στρατηγικές**, μέσω της βελτίωσης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης·
- ενσωμάτωση των στόχων που συνδέονται με την κυκλική οικονομία στο πλαίσιο του επικείμενου **επαναπροσανατολισμού του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου** και στο

⁴⁴ Το σύστημα ταξινόμησης της ΕΕ για τις περιβαλλοντικά βιώσιμες δραστηριότητες: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/HIS/?uri=CELEX%3A52018PC0353>

πλαίσιο της προσεχούς αναθεώρησης των **κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στο πεδίο του περιβάλλοντος και της ενέργειας**⁴⁵.

- συνεχής ενθάρρυνση της ευρύτερης εφαρμογής ορθά σχεδιασμένων **οικονομικών μέσων**, όπως η **περιβαλλοντική φορολογία, συμπεριλαμβανομένων των φόρων υγειονομικής ταφής και αποτέφρωσης, και παροχή δυνατότητας στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν συντελεστές φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)** για την προώθηση δραστηριοτήτων κυκλικής οικονομίας που απευθύνονται στους τελικούς καταναλωτές (π.χ. επισκευές)⁴⁵.

6.3. Προώθηση της μετάβασης μέσω της έρευνας, της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις είναι πρωτοπόροι στον τομέα των κυκλικών καινοτομιών. Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης**, μέσω της έξυπνης εξειδίκευσης, το **LIFE** και το «**Ορίζων Ευρώπη**» θα συμπληρώσουν την ιδιωτική χρηματοδότηση της καινοτομίας και θα στηρίζουν τον συνολικό κύκλο καινοτομίας, ώστε να δοθούν λύσεις στην αγορά. Το «**Ορίζων Ευρώπη**» θα στηρίζει την ανάπτυξη δεικτών και δεδομένων, καινοτόμων υλικών και προϊόντων, την υποκατάσταση και την εξάλειψη επικίνδυνων ουσιών με βάση την προσέγγιση «ασφαλές από το στάδιο του σχεδιασμού», τα κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα και τις νέες τεχνολογίες παραγωγής και ανακύκλωσης, συμπεριλαμβανομένης της διερεύνησης των δυνατοτήτων της χημικής ανακύκλωσης, λαμβανομένου υπόψη του ρόλου των ψηφιακών εργαλείων για την επίτευξη κυκλικών στόχων. Επιπλέον, οι **δράσεις Marie Skłodowska Curie** μπορούν να στηρίζουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την κατάρτιση και την κινητικότητα ερευνητών στον συγκεκριμένο τομέα.

Μέσω των ψηφιακών τεχνολογιών είναι δυνατή η παρακολούθηση της διαδρομής προϊόντων, κατασκευαστικών στοιχείων και υλικών, και η ασφαλής διάθεση των δεδομένων που προκύπτουν. Ο **ευρωπαϊκός χώρος δεδομένων για έξυπνες κυκλικές εφαρμογές** που αναφέρεται στην ενότητα 2 θα εξασφαλίσει ότι το σύστημα αρχιτεκτονικής και διαχείρισης παρέχει εφαρμογές και υπηρεσίες, όπως τα διαβατήρια προϊόντων, η χαρτογράφηση πόρων και η πληροφόρηση των καταναλωτών.

Το **Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας** θα συντονίζει πρωτοβουλίες καινοτομίας για την κυκλική οικονομία σε συνεργασία με πανεπιστήμια, ερευνητικούς οργανισμούς, τη βιομηχανία και τις MME στο πλαίσιο των **κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας**.

Το **καθεστώς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας** πρέπει να προσαρμοστεί στην ψηφιακή εποχή και την πράσινη μετάβαση και να στηρίζει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ. Η Επιτροπή θα προτείνει **στρατηγική για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας** προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η πνευματική ιδιοκτησία θα εξακολουθήσει να αποτελεί βασικό παράγοντα που ευνοεί την κυκλική οικονομία και την εμφάνιση νέων επιχειρηματικών μοντέλων.

7. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η ΕΕ μπορεί να επιτύχει μόνο αν οι προσπάθειές της κατευθύνουν επίσης την παγκόσμια μετάβαση προς μια δίκαιη, κλιματικά ουδέτερη, αποδοτική από πλευράς πόρων και

⁴⁵ Με την επιφύλαξη του αποτελέσματος της υπό εξέλιξη νομοθετικής διαδικασίας.

κυκλική οικονομία. Καθίσταται ολοένα και πιο αναγκαία η προώθηση συζητήσεων για τον καθορισμό «ασφαλούς χώρου λειτουργίας», όπου η χρήση διαφόρων φυσικών πόρων δεν υπερβαίνει συγκεκριμένα τοπικά, περιφερειακά και παγκόσμια όρια, ενώ οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις παραμένουν εντός των ορίων του πλανήτη.

Τα νέα βιώσιμα μοντέλα θα δημιουργήσουν επιχειρηματικές ευκαιρίες και ευκαιρίες απασχόλησης για τις χώρες με προοπτική ένταξης στην ΕΕ, τους πλησιέστερους γείτονές μας στον Νότο και την Ανατολή, τις αναδυόμενες οικονομίες και τους βασικούς εταίρους μας σε όλο τον κόσμο, ενισχύοντας παράλληλα τους δεσμούς με τους ευρωπαϊκούς οικονομικούς παράγοντες⁴⁶.

Για τη στήριξη παγκόσμιας μετάβασης στην κυκλική οικονομία, η Επιτροπή θα προβεί στις κατωτέρω ενέργειες:

- μέσω της αξιοποίησης της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τις πλαστικές ύλες, θα ηγηθεί προσπάθειών σε διεθνές επίπεδο για την επίτευξη **παγκόσμιας συμφωνίας για τις πλαστικές ύλες**, με προώθηση της υιοθέτησης της ενωσιακής προσέγγισης κυκλικής οικονομίας όσον αφορά τις πλαστικές ύλες·
- θα προτείνει **παγκόσμια συμμαχία για την κυκλική οικονομία** με σκοπό να εντοπιστούν τα κενά γνώσεων και διακυβέρνησης στην πορεία προώθησης παγκόσμιας κυκλικής οικονομίας, και θα ενισχύσει πρωτοβουλίες εταιρικής σχέσης, μεταξύ άλλων με μεγάλες οικονομίες·
- θα διερευνήσει τη σκοπιμότητα ορισμού «**ασφαλούς χώρου λειτουργίας**» για τη χρήση των φυσικών πόρων και θα εξετάσει την έναρξη διαλόγου για **διεθνή συμφωνία σχετικά με τη διαχείριση των φυσικών πόρων**·
- θα διαμορφώσει **ισχυρότερη σύμπραξη με την Αφρική** ώστε να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από την πράσινη μετάβαση και την κυκλική οικονομία·
- θα εξασφαλίσει ότι οι **συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών** αντικατοπτρίζουν τους στόχους της κυκλικής οικονομίας·
- θα συνεχίσει να προωθεί την κυκλική οικονομία κατά τη **διαδικασία ένταξης των Δυτικών Βαλκανίων** και στο πλαίσιο **διμερών, περιφερειακών και πολυμερών διαλόγων πολιτικής της ΕΕ, φόρουμ και περιβαλλοντικών συμφωνιών**, καθώς και στο πλαίσιο προενταξιακής βοήθειας και γειτονίας, προγραμμάτων ανάπτυξης και διεθνούς συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς πλατφόρμας για τη βιώσιμη χρηματοδότηση·
- θα εντείνει τις **δραστηριότητες προβολής**, μεταξύ άλλων μέσω της διπλωματίας για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και των αποστολών προώθησης της κυκλικής οικονομίας, και θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη της ΕΕ για την ενίσχυση του συντονισμού και των κοινών προσπαθειών για παγκόσμια κυκλική οικονομία.

8. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2020⁴⁷, η Επιτροπή θα **ενισχύσει την παρακολούθηση των εθνικών**

⁴⁶ SWD(2020) 100.

⁴⁷ COM (2019) 650 final.

σχεδίων και μέτρων για την επίσπευση της μετάβασης σε κυκλική οικονομία στο πλαίσιο της επανεστίασης της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, με σκοπό την ενσωμάτωση ισχυρότερης παραμέτρου βιωσιμότητας.

Η Επιτροπή θα επικαιροποιήσει επίσης το **πλαίσιο παρακολούθησης για την κυκλική οικονομία**⁴⁸. Νέοι δείκτες οι οποίοι θα βασίζονται όσο το δυνατόν περισσότερο στις ευρωπαϊκές στατιστικές θα λάβουν υπόψη τους τομείς εστίασης στο παρόν σχέδιο δράσης καθώς και τις διασυνδέσεις μεταξύ της κυκλικότητας, της κλιματικής ουδετερότητας και της στρατηγικής μηδενικής ρύπανσης. Παράλληλα, τα έργα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τα δεδομένα του Copernicus θα βελτιώσουν τη μέτρηση της κυκλικότητας σε διάφορα επίπεδα που ακόμα δεν αντικατοπτρίζονται στις επίσημες στατιστικές.

Θα αναπτυχθούν περαιτέρω δείκτες για τη χρήση των πόρων, όπως η κατανάλωση και τα αποτυπώματα υλικού, προκειμένου να εκτιμηθούν η κατανάλωση υλικών και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνδέονται με τα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης και θα συνδεθούν με την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου προς την κατεύθυνση της αποσύνδεσης της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων και των επιπτώσεών της εντός και εκτός των συνόρων της ΕΕ.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η μετάβαση στην κυκλική οικονομία θα είναι συστημική, βαθιά και μετασχηματιστική εντός και εκτός των συνόρων της ΕΕ. Κατά καιρούς θα έχει αρνητικό αντίκτυπο, επομένως θα πρέπει να είναι δίκαιη. Θα απαιτεί ευθυγράμμιση και συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων φορέων σε όλα τα επίπεδα —ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό, και διεθνές.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καλεί τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ να εγκρίνουν το παρόν σχέδιο δράσης και να συμβάλουν ενεργά στην εφαρμογή του, και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εγκρίνουν ή να επικαιροποιήσουν τις οικείες εθνικές στρατηγικές, σχέδια και μέτρα κυκλικής οικονομίας υπό το πρίσμα των στόχων του. Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποβάλει σύσταση να συμπεριληφθεί η κυκλική οικονομία στα θέματα συζήτησης σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης και να αποτελέσει τακτικό θέμα διαλόγων με τους πολίτες.

⁴⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework>